

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Ndz/3/2015
Identifikačné číslo spisu:	6015200939
Dátum vydania rozhodnutia:	28.09.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Poláčková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:6015200939.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: H., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom O. č. XX, G., právne zastúpeného: JUDr. Lucia Saktorová, advokátka, so sídlom Skuteckého 6, Banská Bystrica, proti žalovanému: Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, Lazovná 63, Banská Bystrica, generálny riaditeľ sekcie colných útvarov, o preskúmanie rozhodnutia žalovaného č. 1010604/1/174289/2015 z 23. apríla 2015, o vylúčení sudcu Krajského súdu v Banskej Bystrici, JUDr. Petra Kvietka z prejednávania a rozhodovania vecí, takto

rozhodol:

Sudca Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Peter Kvietok je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 23S/120/2015.

Odôvodnenie

V hore označenej veci JUDr. Peter Kvietok predložil 21. septembra 2015 predsedovi Krajského súdu v Banskej Bystrici žiadosť o vylúčenie z prejednávania a rozhodovania vo veci, podľa § 15 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) s tým, že v predmetnej veci sa cítil byť zaujatý na konanie a rozhodovanie, pretože žalobca, H. bol jeho podriadeným v čase jeho pôsobenia na Colnom úrade v Banskej Bystrici, o niektorých skutočnostiach týkajúcich sa konania o jeho žalobe sa JUDr. Kvietok dozvedel ešte počas jeho pôsobenia na Colnom úrade Banská Bystrica, t. j. mimoprocessne a bol priamym nadriadeným žalobcu. Súhlasil s tým, aby bola vec pridelená inému sudcovi.

Listom z 22. septembra 2015 predseda Krajského súdu v Banskej Bystrici, zastúpený podpredsedom tohto súdu, predložil vec na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, podľa § 15 ods. 1 a § 16 ods. 1 OSP s tým, že nevidí dôvod pochybovať o nezaujatosti sudcu JUDr. Kvietka, nakoľko neexistuje podľa jeho názoru kvalifikovaný pomer sudcu k veci, k účastníkom konania ani k ich zástupcom tak, ako to predpokladá § 14 ods. 1 OSP.

Vec došla na Najvyšší súd Slovenskej republiky 25. septembra 2015.

Najvyšší súd Slovenskej republiky námietku zaujatosti podľa § 16 ods. 1 OSP prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá OSP) a dospel k záveru, že zákonný dôvod na vylúčenie sudcu Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Petra Kvietka z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na

Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 23S/120/2015 existuje.

Predmetom konania v danej veci je preskúmanie rozhodnutia žalovaného č. 1010604/1/174289/2015 z 23. apríla 2015, v spojení s rozhodnutím riaditeľa Colného úradu Banská Bystrica č. 1010601/1/102664/2015 zo 6. marca 2015, ktoré sa týkali funkčného zaradenia žalobcu po skončení jeho dočasného pozbavenia výkonu štátnej služby a priznania služobného platu a jeho jednotlivých zložiek patriacich pre funkciu vedúci oddelenia spotrebných daní Colného úradu v Banskej Bystrici.

Z vyjadrenie sudcu JUDr. Kvietka vyplýva, že sa cíti byť zaujatý z dôvodu pomeru k účastníkovi konania, žalobcovi, ktorému bol priamym nadriadeným v čase, keď pracoval na Colnom úrade v Banskej Bystrici, osobne sa s ním poznal, ako aj k veci - boli mu známe skutočnosti týkajúce sa služobného pomeru žalobcu, o ktorých sa dozvedel mimo konania vo veci žaloby žalobcu. Súhlasil s tým, aby bola vec pridelená inému sudcovi.

Podľa § 14 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Podľa § 15 ods. 1 ak sa sudca dozvie o skutočnostiach, pre ktoré je vylúčený, oznámi to neodkladne predsedovi súdu. V konaní môže zatiaľ urobiť len také úkony, ktoré nepripúšťajú odklad. Predseda súdu môže prideliť vec inému sudcovi, ak s tým sudca, o ktorého vylúčenie ide, súhlasí; pridelenie zabezpečí podľa osobitného predpisu. Ak ide o vylúčenie sudcu podľa § 14 ods. 1 a predseda súdu má za to, že nie je dôvod pochybovať o nezaujatosti sudcu, predloží vec na rozhodnutie súdu uvedenému v § 16 ods. 1. Na opakované oznámenia tých istých skutočností súd neprihliadne, ak už o nich nadriadený súd rozhodol; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá.

Podľa § 16 ods. 1 súd predloží vec nadriadenému súdu s vyjadrením sudcu na rozhodnutie o námietke zaujatosti do 15 dní od jej podania. Ak sa spis zároveň predkladá odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní, vec sa predloží až po vykonaní úkonov spojených s predložením veci odvolaciemu súdu. O tom, či je sudca vylúčený, rozhodne do desiatich dní od predloženia veci nadriadený súd v senáte; touto lehotoú nie je viazaný, ak rozhoduje zároveň o odvolaní. O vylúčení sudcov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky rozhodne do desiatich dní iný senát tohto súdu.

Účelom ustanovení OSP o vylúčení sudcov je prispieť k nestrannému prejednávaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď: k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne - napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť); k účastníkom konania (o takýto vzťah ide napríklad v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)); k zástupcom účastníkov konania, ktorý je charakterizovaný obdobne ako vzťah k účastníkom konania.

Pomer k veci ako okolnosť spochybňujúca nezaujatosť sudcu predpokladá situáciu, keď sudca je právne zainteresovaný na výsledku konania. O pomere k účastníkovi alebo k zástupcovi ako okolnosti vzbudzujúcej pochybnosti o nezaujatosti sudcu možno uvažovať, ak sa zakladá na príbuzenstve, či iných kladných alebo záporných vzťahoch sudcu k účastníkom alebo k ich zástupcom. Zákom predpokladané dôvody podmieňujúce zaujatosť alebo nezaujatosť sudcu na prejednanie a rozhodnutie pridelenej veci musia vyplývať z objektívnych skutočností. V danom prípade mala byť takou skutočnosťou tá, že sudca, ktorému bola vec na Krajskom súde v Banskej Bystrici pridelená, bol v minulosti priamym nadriadeným žalobcu, tohto osobne poznal a z tohto obdobia mu boli známe aj skutočnosti súvisiace s prejednávanou vecou.

Podľa § 2 ods. 1 a 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“) sudca je predstaviteľ súdnej moci. Právomoc súdu sudca vykonáva na nezávislom a nestrannom súde oddelene od iných štátnych orgánov. Sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy vykladá podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia; rozhoduje nestranne, spravodlivo, bez zbytočných prietáhov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom.

Podľa § 30 citovaného zákona v záujme záruky nezávislosti a nestrannosti výkonu sudcovskej funkcie je sudca povinný dbať svojím správaním na to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. V občianskom živote, pri výkone funkcie sudcu, aj po jeho skončení sa sudca musí zdržať všetkého, čo by mohlo narušiť vážnosť a dôstojnosť funkcie sudcu alebo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Z toho vyplýva, že sudca musí byť nielen nestranný, ale sa musí ako nestranný javiť navonok.

Nestranný je sudca, u ktorého nie sú pochybnosti o jeho nezaujatosti so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom a súčasne sa nepodieľal na rozhodovaní vo veci v niektorom inštančnom stupni. Rozhodovaním sa rozumie účasť na hlasovaní alebo inom spôsobe účasti na prijímaní rozhodnutia vo veci samej (samosudca), ako aj na rozhodnutiach, ktoré pripravujú skutkový a právny základ na rozhodnutie vo veci samej. Základom na záver o nevyhnutnosti vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania veci je pochybnosť o jeho nezaujatosti.

Predpokladom skutočného uplatnenia zásady rovnosti účastníkov v konaní a zaistenia záruk správneho a spravodlivého rozhodnutia je, aby v konaní konal a rozhodoval sudca nezaujatý, ktorý nie je v žiadnom osobnom vzťahu k účastníkom a k ich zástupcom, a ktorý nie je žiadnym spôsobom zainteresovaný na výsledku konania. V súlade s tým zákon vo vyššie citovanom ustanovení § 14 ods. 1 OSP konštruje ako dôvody vylúčenia sudcu sudcov pomer k veci, k účastníkom alebo ich zástupcom. Zákon zakladá vylúčenie sudcu na existencii určitého dôvodu vymedzeného takými konkrétno označenými a zistenými skutočnosťami, vo svetle ktorých sa javí sudcova nezaujatosť pochybnou. Vylučuje sa tým subjektívny pohľad na vylúčenie sudcu či už zo strany účastníka konania - na to, aby bol sudca vylúčený, nemôžu postačovať pocity účastníka o tom, že možno mať pochybnosti o nezaujatosti sudcu, ale musí byť zistený dôvod, z ktorého vyplýva, že možno pochybovať o sudcovej nezaujatosti, resp. zo strany sudcu.

V tejto súvislosti Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. III. ÚS 47/05, v ktorom ústavný súd vyslovil právny záver, že „obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, to znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci“. Ústavný súd Slovenskej republiky nestrannosť sudcu judikoval aj v ďalších rozhodnutiach (pozri bližšie napr. sp. zn. III. ÚS 71/97, I. ÚS 73/97).

Ako je už spomenuté vyššie, sudcov pomer k účastníkom alebo ich zástupcom môže byť založený predovšetkým na príbuzenskom alebo jemu obdobnom vzťahu, ktorému na roveň môže v konkrétnom prípade stáť vzťah priateľský či naopak zjavne nepriateľský. Do úvahy prichádza i vzťah ekonomickej závislosti. Uplatnená námietka zaujatosti, alebo žiadosť o vylúčenie zo strany sudcu, pre pomer sudcu k veci, musí byť v príčinnej súvislosti s predmetom daného konania. (Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. II. ÚS 76/1999, z 20. júla 1999.)

Na druhej strane k záveru o tom, že sudca je vylúčený, nie je potrebné, aby bolo preukázané, že je zaujatý. Na vylúčenie sudcu postačuje, ak možno mať so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom pochybnosti o jeho nezaujatosti.

Nestrannosť treba skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. v danom prípade treba zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad, a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. v danom prípade treba zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkolvek pochybnosti v danom smere. V prípade subjektívneho hľadiska nestrannosti sa nestrannosť

sudcu predpokladá až do predloženia dôkazu opaku (Piersach v. Belgicko - rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 1. októbra 1982).

Existencia nestrannosti musí teda byť určená podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, t. j. zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (pozri rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. III. ÚS 16/00).

Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Nestrannosť sudcu je zvyčajne definovaná ako „absencia predsudku alebo zaujatosti v konkrétnej veci.“

Za objektívne pritom nemožno považovať ani to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

I keď zákon v § 14 ods. 1 OSP spája vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti [viď. tiež zásady prijaté judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva najmä vo veci Delcourt v. Belgicko, podľa ktorých spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná ("justice must not only be done, it must also be seen to be done")], nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 OSP predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelennej veci len celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom objektívne, nezaujato a spravodlivo. Z vyššie uvedeného vychádza aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá rozoznáva subjektívne hľadisko nestrannosti sudcu, zahrňujúce osobné presvedčenie a správanie sudcu vo veci a hľadisko objektívne, založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akýchkoľvek pochybností o zaujatosti sudcu (napr. Saraiva de Carvalho proti Portugalsku, 1994, Gautrin a ďalší proti Francúzsku, 1998). Preto k vylúčeniu sudcov z prejednávania a rozhodovania veci môže dôjsť len vtedy, keď ich vzťah k veci, k účastníkom alebo ich k zástupcom dosiahne takú intenzitu, že nebudú schopní nezávisle a nestranne rozhodovať (II. ÚS 105/01, Sbírka nálezů a usnesení ÚS ČR, sv. 23, nález č. 98, str. 11).

V prejednávanom prípade je zrejmé, že prvá podmienka pre vylúčenie sudcu, t. j. jeho osobné presvedčenie, že vo veci žaloby žalobcu H., týkajúcej sa jeho služobného pomeru ako colníka, zaradenia do platovej triedy a výšky služobného platu a príplatkov, je zaujatý a nie je spôsobilý rozhodovať nestranne bola splnená. Navyše, toto presvedčenie nebolo bezdôvodné, ale vyplývalo z objektívnej skutočnosti, že sudca JUDr. Kvietok bol v minulosti priamym nadriadeným žalobcu.

Vzhľadom k tomu, že v prejednávannej veci ide o otázky týkajúce sa služobného pomeru žalobcu, skončenie dočasného pozbavenia výkonu štátnej služby a s tým súvisiace finančné nároky, je zrejmé, že existuje vzťah sudcu JUDr. Kvietka k veci ako aj k účastníkovi konania, aj keď iný ako osobný, a preto sú podľa názoru Najvyššieho súdu splnené podmienky na rozhodnutie, že JUDr. Kvietok je vylúčený z rozhodovania a prejednávania veci týkajúcej sa žaloby žalobcu.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 16 ods. 1 OSP rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.